

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Γ' Γενικού Λυκείου
Γενικής Παιδείας

Σάββατο 13 Απριλίου 2019 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Το κείμενο αναφέρεται στις διαφορές που εντοπίζονται ανάμεσα στην αυθεντική και την υποκριτική συμπεριφορά του ατόμου. Αρχικά, ο συγγραφέας επισημαίνει την ανάγκη του ατόμου να συμμετέχει στα κοινωνικά δρώμενα, που είναι αυθεντική και το οδηγεί σε ουσιαστική και όχι προσποιητή επικοινωνία με τους άλλους. Ωστόσο, όταν η κοινωνία επιβάλλει αυταρχικά στο άτομο να αναλάβει συγκεκριμένους ρόλους, αυτό υιοθετεί ένα «προσωπείο», που ανταποκρίνεται στις κοινωνικές επιταγές αλλά όχι και στις δικές του επιθυμίες, με αποτέλεσμα να βιώνει έντονο άγχος προσαρμογής σε καταστάσεις ξένες προς τις ανάγκες του. Τελικά, αυτός ο διχασμός της προσωπικότητας του ατόμου γίνεται εμφανής στους αντικρουόμενους ρόλους που αυτό αναλαμβάνει καθημερινά, με αποτέλεσμα να υφίσταται αλλοίωση η προσωπικότητά του· αλλοίωση την οποία, όπως επιλογικά αναφέρεται στο κείμενο, αποφεύγουν μόνο οι άνθρωποι με σθεναρή προσωπικότητα.

B1. β, γ, α, γ, α.

B2. Το προς εξέταση κείμενο αποτελεί αποδεικτικό δοκίμιο.

Τα τρία στοιχεία που μπορεί να αναφέρει ο μαθητής ως αποδεικτικά της επιλογής του είναι τα εξής:

α) Σε ένα αποδεικτικό δοκίμιο στον πρόλογο εντοπίζει κανείς εύκολα το θέμα και τη θέση του συγγραφέα (ανάγκη του ανθρώπου για κοινωνικότητα). Στο κύριο μέρος ο συγγραφέας διασαφηνίζει και αποδεικνύει τη θέση του (συχνά η κοινωνία διαστρεβλώνει την ανάγκη του ανθρώπου για κοινωνικότητα, ωθώντας τον στην κοινωνική υποκρισία), ενώ στον επίλογο συμπυκνώνει την αρχική του θέση (η αυθεντική συμπεριφορά του ανθρώπου είναι εκδήλωση της υγιούς κοινωνικότητάς του, ενώ η υποκριτική συμπεριφορά

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

του αποτελεί απόρροια της πίεσης που του ασκεί η κοινωνία και είναι νοσηρή κατάσταση).

β) Στο αποδεικτικό δοκίμιο είναι εμφανής ο αντικειμενικός χαρακτήρας της ανάλυσης του θέματος. Στο συγκεκριμένο δοκίμιο ο αντικειμενικός χαρακτήρας πιστοποιείται από τη χρήση του γ' ρηματικού προσώπου, που προσδίδει επιστημότητα και αντικειμενικότητα στον λόγο (είναι, νοείται, αποκαλύπτει κ. λπ.).

γ) Σκοπός του συγγραφέα ενός αποδεικτικού δοκιμίου είναι να πείσει και να προβληματίσει. Για αυτό, επικαλείται στα περισσότερα σημεία του κειμένου τη λογική του δέκτη μέσω της παράθεσης επιχειρημάτων (π. χ. έτσι έρχεται ... κοινωνική υποκρισία).

B3. Η δεύτερη παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με ορισμό. Ο συγγραφέας ορίζει τις έννοιες «κοινωνικός δυναμισμός» και «κοινωνικότητα». Την ύπαρξη αυτού του τρόπου ανάπτυξης πιστοποιεί και η συνεχής επανάληψη του ρήματος «είναι».

Επίσης, στους ορισμούς αυτούς εντοπίζονται και τα τυπικά συστατικά τους:

Κοινωνικός δυναμισμός (**οριστέα έννοια**) είναι μια αποκλειστικά ανθρώπινη ψυχοπνευματική λειτουργία (**γένος ορισμού**), που αποτελεί βασικό στοιχείο της προσωπικότητας και εκφράζει τη συνειδητή κοινωνικότητα (**ειδοποιός διαφορά**).

Η κοινωνικότητα (**οριστέα έννοια**) είναι ένας τρόπος διαλόγου, μια λειτουργία (**γένος ορισμού**) για τη δυναμική ένταξη του προσώπου στην κοινωνία (**ειδοποιός διαφορά**).

B4. α) *συλλογικής - ατομικής, συνειδητή - ασυνείδητη, διευρύνονται - περιορίζονται, μόνιμος - προσωρινός, αυταρχικός - επιεικής.*

β) Οι νέοι άνθρωποι χαρακτηρίζονται από εργατικότητα και **δυναμισμό**, καθώς δούλευουν σκληρά και πτοούνται σπάνια από τις δυσκολίες της ζωής. - Το σκάνδαλο που ξέσπασε τον προηγούμενο μήνα είχε και οικονομικές **διαστάσεις**. - Είναι γνωστές οι μελέτες του, που αφορούν την **ιδεολογία** των σύγχρονων πολιτικών διανοητών. - Οι πρώτες μέρες της κατάταξης του νέου στο στράτευμα θεωρούνται περίοδος **προσαρμογής**, που είναι απαραίτητη, για να συνηθίσει αυτός τον τρόπο ζωής στο στρατόπεδο. - Η

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

μητέρα του Γιάννη είναι διευθύντρια της παθολογικής κλινικής του νοσοκομείου.

γ) απόλυση, παράλυση, επίλυση / προβληθεί, αναβληθεί, εκληφθεί.

B5. Ο συγγραφέας στην υπογραμμισμένη περίοδο χρησιμοποιεί παθητική σύνταξη. Στην ενεργητική σύνταξη η περίοδος θα είχε ως εξής: **«Φυσικά, δεν είναι εύκολο να μεταβάλει κανένας ένα πραγματικό πρόσωπο, με την έννοια της ισχυρής προσωπικότητας, σε προσωπείο.»**

Γ.

Η ανάλυση που ακολουθεί είναι ενδεικτική! Οποιαδήποτε άλλη προσέγγιση του θέματος είναι αποδεκτή, εφόσον στηρίζεται σε τεκμηριωμένη επιχειρηματολογία.

«Προσωπείο καθημερινής χρήσεως» !!!

Αποτελεί κοινή παραδοχή το γεγονός ότι ο σύγχρονος άνθρωπος βιώνει σημαντικά διλήμματα, πολλά από τα οποία είναι κρίσιμα ακόμη και για την ίδια την ύπαρξη και επιβίωσή του. Ένα από αυτά είναι η αντίφαση που νιώθει, όταν, εξαιτίας της κοινωνικής του θέσης ή των ποικίλων κοινωνικών ρόλων που αναλαμβάνει να διαδραματίσει στην καθημερινή ζωή, αναγκάζεται να υιοθετήσει έναν τρόπο συμπεριφοράς που έρχεται σε σύγκρουση με τις βαθύτερες επιθυμίες και επιδιώξεις του. Οι λόγοι για τους οποίους οι άνθρωποι μπορεί να οδηγηθούν σε αυτήν την τραγική επιλογή είναι πολλοί και αξίζει να αναφερθούν αναλυτικά.

Πρωταρχικό ρόλο στη δημιουργία του προβλήματος αυτού διαδραματίζει το υλοκεντρικό πρότυπο ζωής που προβάλλεται στη σύγχρονη κοινωνία. Ο σύγχρονος άνθρωπος βομβαρδίζεται καθημερινά από διαφημιστικά μηνύματα, τα οποία επιβάλλουν έναν μοντέρνο τρόπο ζωής, που χαρακτηρίζεται από πληθώρα καταναλωτικών προτύπων, τα οποία δεσμεύουν ψυχικά το άτομο. Όταν, μάλιστα, το άτομο αδυνατεί να μιμηθεί τα πρότυπα αυτά, βιώνει έντονο σύμπλεγμα κατωτερότητας και αίσθημα ανασφάλειας. Απόρροια των παραπάνω είναι να σπεύδει να ακολουθήσει τις επιταγές της διαφήμισης, αδιαφορώντας για την πνευματική του καλλιέργεια, που γνωρίζει ότι είναι σημαντικότερη για αυτόν, προκειμένου να προβάλει μια εικόνα που θα ικανοποιήσει περισσότερο τους άλλους και λιγότερο τον ίδιο. Αυτή

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

είναι και η ρίζα του προβλήματος, που αρχίζει έτσι να λαμβάνει ανησυχητικές διαστάσεις.

Εξίσου σημαντικός παράγοντας που οδηγεί στην άμβλυση του φαινομένου είναι οι συνθήκες ζωής στις μεγαλουπόλεις. Το άτομο, ζώντας στο αστικό περιβάλλον, αντιλαμβάνεται ότι αυτό που χαρακτηρίζει την καθημερινότητα είναι τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας και το πνεύμα ανταγωνιστικότητας. Για να αντέξει, λοιπόν, σε ένα τόσο σκληρό περιβάλλον, αποβάλλει κάθε ίχνος ευαισθησίας και αποδύεται σε έναν αγώνα επιβίωσης, που δεν μπορεί παρά να είναι αντίθετος με τις αξίες και τα ιδανικά με τα οποία έχει γαλουχηθεί. Παρόλα αυτά, αυτός ο αγώνας αποτελεί μοναδική διέξοδο για τους ανθρώπους που επιθυμούν να παραμείνουν με κάθε τρόπο αλώβητοι, ακόμα και αν χρειαστεί να αποκρύψουν την ευαίσθητη πλευρά του εαυτού τους και να υιοθετήσουν χαρακτήρα που κάθε άλλο παρά αυθεντικός είναι.

Ρόλο, και μάλιστα διόλου ευκαταφρόνητο, στη δημιουργία του προβλήματος διαδραματίζει και το νοσηρό φαινόμενο της μαζοποίησης. Αναλυτικότερα, οι επιδράσεις που ασκεί το κοινωνικό σύνολο στο άτομο είναι τόσο ισχυρές, που δεν του αφήνουν το περιθώριο να αντισταθεί σε αυτές. Συνεπώς, ακόμα και όταν οι πεποιθήσεις του είναι παντελώς αντίθετες με εκείνες του κοινωνικού συνόλου, το άτομο υποκύπτει στην επίδραση της μάζας και, προκειμένου να γίνει αποδεκτό από τα μέλη του κοινωνικού συνόλου στο οποίο επιθυμεί να ενταχθεί, υιοθετεί συμπεριφορά που μπορεί να αποκλίνει πολύ από αυτή που θα υιοθετούσε, αν ήταν ανεπηρέαστο από τις όποιες κοινωνικές επιδράσεις. Τελικά, η κοινωνία επιβάλλει τρόπους συμπεριφοράς που μπορεί να διαφοροποιούνται σε μεγάλο βαθμό από αυτούς που υπαγορεύει η ίδια η συνείδηση στο άτομο. Έτσι, το άτομο, αδυνατώντας να αντισταθεί στην κοινωνική επιρροή, αλλοτριώνεται, χωρίς πολλές φορές να συνειδητοποιεί ότι αυτή η αλλοτρίωση θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί, αν αποφάσιζε να δράσει αυθόρμητα και αυθεντικά.

Από τα παραπάνω προκύπτει το συμπέρασμα ότι το άτομο είναι ευάλωτο στην υιοθέτηση ενός κοινωνικά αποδεκτού προσωπείου για πολλούς λόγους. Εξίσου σημαντικό, όμως, είναι να αναφερθούν και οι φορείς που σήμερα αναλαμβάνουν να κάμψουν αυτή τη δύναμη της κοινωνικής επιρροής, με σκοπό να απελευθερώσουν το άτομο από τις ποικίλες δεσμεύσεις που καθημερινά αντιμετωπίζει.

Ο πιο σημαντικός φορέας που αναλαμβάνει τη διαπαιδαγώγηση του ατόμου από πολύ μικρή ηλικία είναι η οικογένεια. Ευθύνη του οικογενειακού περιβάλλοντος είναι η ανάπτυξη της κρίσης και του προβληματισμού αλλά και η τόνωση της αυτοπεποίθησης των νέων μέσω του διαλόγου, ώστε αυτοί να συνειδητοποιήσουν ότι έχουν χρέος, πρώτα απέναντι στον εαυτό τους και έπειτα απέναντι στην ίδια την κοινωνία, να διαμορφώσουν ολοκληρωμένη προσωπικότητα, ιδιαίτερα ανθεκτική στις επιδράσεις

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

της διαφήμισης και του κοινωνικού συνόλου. Μόνο έτσι θα γίνει κατανοητό από τους νέους ότι δεν πρέπει να συμπεριφέρονται με τρόπο υποκριτικό, για να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις των άλλων, αλλά με τρόπο ειλικρινή, που θα αναδεικνύει τα ιδιαίτερα χαρίσματα και τις αρετές τους.

Εξίσου σημαντικός είναι και ο ρόλος της εκπαίδευσης. Τα παιδιά στο πλαίσιο του σχολείου επιβάλλεται να λαμβάνουν ανθρωπιστική παιδεία, ώστε να κατανοούν την αξία της ευθύτητας και της τιμότητας. Με την παροχή ολοκληρωμένης και ποιοτικής παιδείας, με ενεργό συμμετοχή σε εκδηλώσεις πολιτιστικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα αλλά και με τη συμμετοχή στον διάλογο για την επίλυση των προβλημάτων που ανακύπτουν στον χώρο του σχολείου, οι νέοι θα διαμορφώσουν δυναμικό χαρακτήρα, που θα διέπεται από τη θέλησή τους για ανάληψη πρωτοβουλιών και δημιουργία πρωτότυπων και καινοτόμων έργων, τα οποία θα αποτελούν αποτέλεσμα της προσπάθειάς τους να εκδιπλώσουν τον πραγματικό εαυτό τους και όχι αποτέλεσμα της μίμησης των έργων άλλων.

Τελικά, πολύτιμη είναι και η συμβολή των μέσων μαζικής επικοινωνίας, των οποίων η λειτουργία θα πρέπει να γίνει επικοινωνιακότερη. Τα πολύπλοκα διαφημιστικά μηνύματα θα πρέπει να δώσουν τη θέση τους σε απλά ενημερωτικά σποτ, μέσω των οποίων θα προβάλλονται τα προϊόντα, χωρίς να εκβιάζεται η αγορά τους ή να συνδέεται με τη θέση του ανθρώπου στην κοινωνική ιεραρχία. Με αυτόν τον τρόπο, οι άνθρωποι θα επιδείξουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την παιδεία και την καλλιέργειά τους και θα απασυνδεθούν από τις πλασματικές ανάγκες που τους δημιουργούν το καταναλωτικό πρότυπο ζωής και τα προστάγματα της μόδας, που συμβάλλουν στην αλλοτρίωση τους.

Ολοκληρώνοντας την πραγμάτευση του θέματος, αξίζει να τονιστεί ότι χρέος του ατόμου είναι να συνειδητοποιήσει ότι, στις πραγματικά δύσκολες εποχές που διανύει, η λύση στα προβλήματά του δεν θα δοθεί με τη «μεταμφίεσή» του σε έναν ανθρωπινό τύπο που ικανοποιεί τους άλλους και όχι τον εαυτό του, αλλά με τη διαμόρφωση ενός χαρακτήρα πραγματικά αυθεντικού και ειλικρινούς, που θα αποτελέσει πρότυπο προς μίμηση για όλους όσοι προσπαθούν να «βρουν διέξοδο από τα τραγικά διλήμματα» της καταναλωτικής κοινωνίας.